

Projektas:

“Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros fenomenas ankstyvųjų naujųjų laikų Europoje”, VP1-3.1-ŠMM-07-K-02-049, „Parama mokslininkų ir kitų tyrėjų mokslinei veiklai (visuotinė dotacija)“.

Mokslinio tyrimo vadovas: daktarė, profesorė Jūratė Kiaupienė.

Raktiniai žodžiai:

Politika, kultūra, politinė mintis, visuomenė, valstybė, tauta, identitetas, tėvynė, ankstyvieji naujieji laikai, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė, Europa, Vidurio Rytų Europos regionas

Projekto santrauka:

Planuojamo tyrimo idėjos esmę sudaro siekis, ankstyvųjų naujųjų laikų politinę kultūrą suprantant, kaip politinės bendruomenės suformuotų, išdiskutuotų teorinių nuostatų ir praktinių veiksmų visumą, pristatyti XV a. antrosios pusės – XVII a. pirmosios pusės daugiatautę, daugiakonfesę, daugiakultūrę Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinę bendruomenę (politinę tautą), tirti ankstyvųjų naujųjų laikų sociopolitinius ir sociokultūrinius procesus, vykusius Vakarų ir Rytų kultūrų sankirtos erdvėje, visapusiškai apibūdinti aptariamą bendruomenę sukurtą sąvitą *politinį kūną* – daugiatautę, daugiakonfesę, daugiakultūrę Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę – laikotarpiu, kada Europoje kūrėsi tautinės valstybės, formavosi tautiniai identitetai, skleidėsi nauji jų raiškos būdai. Atlikus tokį tyrimą, jo rezultatus paskelbus, atsirastų galimybė juos panaudoti lyginamuosiuose tyrimuose, kurie leistų pažinti ankstyvųjų naujųjų laikų Vidurio Rytų Europos regiono savitumą, jį nulėmusias priežastis, sudarytų galimybę geriau suprasti šiame regione vykusius ir vykstančius sociopolitinius ir sociokultūrinius procesus, politiškai modeliuoti galimą jų raidą dabarties Europoje.

Projektas numato sumodeliuoti ir pagrįsti teorinę sampratą – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ankstyvųjų naujųjų laikų politinę kultūrą.

Suformuoti tyrimui reikalingą šaltinių bazę, kuri leistų atskleisti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros turinį, parodyti jos raiškos būdus ir formas sociopolitinėje ir sociokultūrinėje Europos erdvėje, teiktų galimybę diskutuoti su egzistuojančiomis istoriografijos įžvalgomis.

Patikrinti tyrimo pradžioje suformuotą mokslinę prielaidą, kad ankstyvųjų naujųjų laikų pradžioje daugiatautė, daugiakonfesė, įvairiakultūrė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinė bendruomenė (politinė tauta) suformavo ir išpuoselėjo sąvitą politinę kultūrą, kurią pagrįstai galima apibūdinti kaip Europos fenomeną, atskleisti tai liudijančius politinės kultūros bruožus, jos sąveiką su kitomis politinėmis kultūromis. Ieškoti teorinių ir faktografinių argumentų, liudijančių, kad Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinė kultūra atliko sociopolitinės ir sociokultūrinės jungties, laidininko vaidmenį tarp lotyniškosios Vakarų ir bizantiškosios Rytų geokultūrinių ir geopolitinių erdvių, kad ji suformavo valstybinę erdvę, kuri ankstyvaisiais naujaisiais laikais tapo integralia Vakarų politinės sistemos, visuomenės organizacijos, teisės, ūkio, kultūros dalimi, integravo daugiatautę, daugiakonfesę sandūros zonoje istoriškai susiklosčiusią sociopolitinę ir sociokultūrinę erdvę, kurioje ankstyvaisiais naujaisiais laikais lygia greta klostėsi tautiniai identitetai ir egzistavo savita daugiatautės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės visuomenės valstybinio identiteto forma, identiteto, kuris sutelkė valdančiąją politinę bendruomenę. Atskleisti šios politinės kultūros ilgalaikį poveikį istorinio Vidurio Rytų Europos regiono susiformavimui, regiono, kurio sankirtos su Rytų Europa ribą šiuolaikiniai istorikai ir politologai sieja su rytinėmis XV-XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ribomis.

Chronologiškai tyrimas apimtų pirmąjį ankstyvųjų naujųjų laikotarpį, kuris šiuolaikinėje Europos istoriografijoje apibūdinamas kaip *ilgasis XVI-sis amžius*, apimantis XV a. antrąją pusę – XVII a. pirmąją pusę, laikotarpį, per kurį pilnai susiklostė aptariamas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinės kultūros fenomenas.

Projekto tyrimas turėtų atskleisti, kaip aptariamoje sociopolitinėje ir sociokultūrinėje erdvėje ankstyvaisiais naujaisiais laikais klostėsi tautiniai identitetai ir greta jų brendo, susiformavo politinę bendruomenę suvienijęs valstybinis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės identitetas, kokie buvo šio identiteto raiškos būdai ir formos, kaip Abiejų Tautų Respublikos kūrimosi pradiniu laikotarpiu (iki XVII a. vidurio) šis identitetas koegzistavo bendroje dvasinėje ir materialinėje erdvėje su tautiniais identitetais ir besiklostančiu jungtinės Lenkijos-Lietuvos valstybės identitetu. Tikėtina, kad planuojamas tyrimas patvirtintų tautinių ir valstybinių identitetų vienalaikio egzistavimo galimybę, jų sąveiką. Tyrimo rezultatai, tikėtina, leistų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinę kultūrą apibūdinti, kaip ankstyvųjų naujųjų laikų Europos fenomeną, išplėstų Europos ankstyvųjų naujųjų laikų politinės kultūros pažinimą, sužadintų naujas mokslines diskusijas.

The Project:

“The phenomenon of the political culture of the Grand Duchy of Lithuania in early modern Europe” (VP1-3.1-ŠMM-07-K-02-049, „Support to Research Activities of Scientists and Other Researcher (Global Grant)“).

The research leader: doctor, professor Jūratė Kiaupienė

Key words describing the content of research:

Politics, culture, political thought, society, state, nation, identity, homeland, early modern times, the Grand Duchy of Lithuania, Europe, East-Central Europe.

Summary of the project:

The leading idea of the intended research is the aspiration to reflect the multinational, multiconfessional and multicultural political community (political nation) of the Grand Duchy of Lithuania in the period covering late 15th - early 17th century viewing the political culture of the early modern times as the whole of theoretical regulations and practices formulated and debated by the political community, as well as analyse the socio-political and socio-cultural processes of the early modern times that took place in the space of the intersection of Western and Eastern cultures and comprehensively define the distinctive *political body* created by the community under consideration – the multinational, multiconfessional and multicultural Grand Duchy of Lithuania – in the period marked by the development of nation states, formation of national identities and evolution of their new manifestations. The accomplishment of such research and publication of its outcome would permit of the employment of its results in the comparative research that would facilitate better realization of the peculiarity of the early modern East-Central Europe and the reasons accountable for the distinction of the region as well as allow us to better understand the past and present socio-political and socio-cultural processes in the region and politically shape their possible development in present-day Europe.

The project intends to:

Shape and reason the theoretical conception of the political culture of the Grand Duchy of Lithuania in the early modern times.

Form the relevant source database which would facilitate the disclosure of the content of the political culture in the Grand Duchy of Lithuania, help exhibit its forms and manifestations in the

European socio-political and socio-cultural space and allow to dispute with the existing historiographical insights.

The objective of the research is to verify the scientific assumption formulated in the early stages of the research which implies that at the beginning of the early modern times the multinational, multiconfessional and multicultural political community (political nation) of the Grand Duchy of Lithuania developed and nurtured distinctive political culture which justly can be defined as a European phenomenon; reveal the significative features of political culture and demonstrate its interaction with other political cultures. The project also aims at the search for theoretical and factographic proof significative of the fact that the political culture of the Grand Duchy of Lithuania served as the socio-political and socio-cultural link or conductor between the geocultural and geopolitical spaces of the Latin West and Byzantine East, that it formed a political space which in the early modern times became the integral part of Western political system, social organization, law, economy and culture, integrated the multinational and multiconfessional socio-political and socio-cultural space which historically developed in the junction zone of the West and the East – the zone which in the early modern times was marked by simultaneous development of national identities and existence of distinctive form of the political identity of the multinational society of the Grand Duchy of Lithuania, the latter serving as the factor which concentrated the ruling political community. The objective of the research also includes the identification of the long-term impact of the said political culture on the formation of the historic region of East-Central Europe as modern historians and political scientists tend to associate the line of the intersection of the said region and East Europe with the eastern borders of the Grand Duchy of Lithuania in the 15th-18th centuries.

Chronologically the research would cover the first period of the early modern times which in the modern European historiography is defined as the *long 16th century* ranging from the second half of the 15th century to the first half of the 17th century – the period which saw the complete development of the phenomenon under consideration.

The research is intended to reveal how the national identities developed in the analysed socio-political and socio-cultural space in the early modern times and how the political identity of the Grand Duchy of Lithuania, which united the political community, evolved alongside them; what were the forms and manifestations of the latter identity and how in the initial period of the formation of the Polish-Lithuanian Commonwealth (until the mid 17th century) this identity coexisted in common spiritual and material space with national identities and the evolving identity of the Polish-Lithuanian Commonwealth. It is likely that the research will prove the possibility of the simultaneous coexistence of national and political identities and reveal their interplay. The outcome of the research may facilitate the characterization of the political culture of the Grand Duchy of Lithuania as a phenomenon of the early modern Europe, expand the knowledge of the political culture of the early modern Europe and arouse new scholarly debate.